НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
Факультет інформатики та обчислювальної техніки
Кафедра інформатики та програмної інженерії

Лабораторна робота № 5
ТРАНСЛЯЦІЯ ДЛЯ (CLR/JVM)

(з дисципліни «Побудова компіляторів»)

Звіт студента І курсу, групи ІП-51мн
спеціальності F2 Інженерія програмного забезпечення
Панченко С. В. _____
(Прізвище, ім’я, по батькові) (Підпис)

Перевірив: доцент, к.т.н. Стативка Ю.І. _____
(Посада, науковий ступінь, прізвище та ініціали) (Підпис)

Київ – 2025

Зміст

1 МЕТА

Програмна реалізація трансляції у CLR\JVM.

2 ВИКОНАННЯ

У моєму компіляторі реалізовано етап трансляції коду мови, синтаксично подібної до Lisp, у проміжне представлення (IR – Intermediate Representation). Цей етап відбувається після лексичного та синтаксичного аналізу, коли вихідний текст уже перетворено у дерево S-виразів типу `LispList`. Основною метою цього етапу є побудова внутрішньої структури, яка є зручною для подальшої генерації машинного коду та перевірки семантики програми.

IR-трансляція починається з побудови об’єктів типу `SyntaxFunctionDefinition`, що описують кожну функцію мови: її ім’я, тип повернення, список аргументів, локальні змінні та тіло програми. Далі ці об’єкти обробляються функцією `ir_fn_defs_build`, яка створює дві форми представлення: декларацію функції (`IrFnDecl`) та визначення функції (`IrFnDef`). У декларації зберігається інформація про сигнатуру функції, тоді як у визначенні формується послідовність операторів нижчого рівня, подібних до машинних інструкцій.

Кожен оператор програми відображається на свій IR-тип: присвоєння (`IrStmtSet`), умовний оператор (`IrStmtIf`), цикл (`IrStmtWhile`) або оператор повернення (`IrStmtReturn`). Для кожного оператора виконується семантична перевірка — зокрема, відповідність типів змінних, правильність логічних умов та коректність типу повернення функції. Наприклад, у конструкції `if` або `while` перевіряється, що умова має тип `BOOL`, а в операторі `set` — що тип правої частини збігається з типом лівої змінної.

Особливе місце у трансляції займають виклики функцій. Вони представлені у вигляді `IrFnCall`, який може посилатися як на користувацькі функції, так і на вбудовані (`BuiltinFunction`). Для кожного виклику перевіряється кількість аргументів і їхні типи. Якщо збіг знайдено, створюється IR-виклик, що вже містить посилання на реальну функцію та список аргументів у вигляді об’єктів

`IrFnArg` або `Constant`. Таким чином реалізується повна типова перевірка викликів і відповідність сигнатурам.

Отримане IR-подання є повністю типізованим і структурованим. Воно дозволяє не лише зручно будувати стекові фрейми та керувати регістрами при генерації коду, а й легко перевіряти коректність усієї програми до етапу асемблерної трансляції. Завдяки цьому IR виступає проміжним шаром між синтаксичним деревом і машинним кодом, забезпечуючи чітке розділення логічної та фізичної частин компіляції.

Останнім етапом роботи компілятора є генерація та компіляція асемблерного коду під архітектуру AArch64, тобто 64-бітну ARM-архітектуру, що використовується в сучасних процесорах Raspberry Pi, смартфонах і вбудованих системах. На цьому етапі проміжне представлення (IR) транслюється у текстовий файл з розширенням .s, який містить інструкції ARM-асемблера. Згенерований код повністю сумісний зі стандартним синтаксисом GNU Assembler (GAS), тому його можна скомпілювати будь-яким компілятором, який підтримує AArch64-ABI — наприклад, gcc або clang.

Під час генерації коду кожна функція IR-подання перетворюється на окремий блок .text із директивою .global, що дозволяє викликати її з інших модулів. Вхідні параметри функцій розподіляються між регістрами x0–x7 (для цілих типів) або d0–d7 (для дійсних), згідно з системним викликовим стандартом AArch64 Procedure Call Standard (APCS). Якщо кількість аргументів перевищує вісім, решта передається через стек, для чого в коді автоматично генерується пролог із резервуванням пам’яті через sub sp, sp, N. Для кожного блоку коду формується таблиця локальних змінних, що розміщуються у фреймі стеку відносно регістра fp. Завершення функції супроводжується відновленням регістрів fp і lr та поверненням керування інструкцією ret.

```
import sys
import itertools
```

```
import re
import enum
import typing
import pathlib
import contextlib

class TokenLparen(typing.NamedTuple):
    line_number: int
    column_number: int

class TokenRparen(typing.NamedTuple):
    line_number: int
    column_number: int

class TokenIdentifier(typing.NamedTuple):
    line_number: int
    column_number: int
    value: str

Token: typing.TypeAlias = TokenLparen | TokenRparen |
TokenIdentifier


def panic(msg: str = '') -> typing.NoReturn:
    import traceback
    traceback.print_stack()
    print(msg)
    sys.exit(-1)

def tokenize(filepath: pathlib.Path | str) ->
typing.Iterator[Token]:
    lparen_re = re.compile(r'[(]')
    rparen_re = re.compile(r'[)]')
    identifier_re = re.compile(r'[a-zA-Z!$%&*/+\-:<=>?^_~\.0-9]+')
    empty_re = re.compile(r'[ \t\r]+')
    newline_re = re.compile(r'[\n]')

    with open(filepath, 'r') as file:
        data = file.read()

    offset = 0
    line_number = 1
    last_newline_offset = 0

    while offset < len(data):
        column_number = offset - last_newline_offset + 1
        subdata = data[offset:]
        if (resmatch := lparen_re.match(subdata)):
            match_len = resmatch.end()
```

```
            offset += match_len
            yield TokenLparen(line_number, column_number)
        elif (resmatch := rparen_re.match(subdata)):
            match_len = resmatch.end()
            offset += match_len
            yield TokenRparen(line_number, column_number)
        elif (resmatch := identifier_re.match(subdata)):
            match_len = resmatch.end()
            offset += match_len
            yield TokenIdentifier(line_number, column_number,
resmatch.group(0))
        elif (resmatch := empty_re.match(subdata)):
            match_len = resmatch.end()
            offset += match_len
        elif (resmatch := newline_re.match(subdata)):
            line_number += 1
            last_newline_offset = offset + 1
            offset += 1
        else:
            panic(f"Error: Unrecognized symbol at line
{line_number}, position {column_number}")

class LispList(typing.NamedTuple):
    lparen: TokenLparen
    elements: list[typing.Union['LispList', 'TokenIdentifier']]

def build_lisp_tree(lisp_list: LispList, tokenizer:
typing.Iterator[Token], lparens: list[TokenLparen]):
    for token in tokenizer:
        if isinstance(token, TokenLparen):
            lparens.append(token)
            sub_lisp_list = LispList(token, [])
            build_lisp_tree(sub_lisp_list, tokenizer, lparens)
            lisp_list.elements.append(sub_lisp_list)
        elif isinstance(token, TokenRparen):
            lparens.pop()
            return
        else:
            lisp_list.elements.append(token)

def at_line(token: Token | LispList) -> str:
    if isinstance(token, Token):
        return f'at line {token.line_number}, column
{token.column_number}'
    else:
        return f'at line {token.lparen.line_number}, column
{token.lparen.column_number}'
```

```
def check_lisp_element_is_type(el: list[TokenIdentifier] |
TokenIdentifier):
    assert isinstance(el, TokenIdentifier)

class VarType(enum.StrEnum):
    INT = 'int'
    FLOAT = 'float'
    BOOL = 'bool'

IDENTIFIER_RE = re.compile("[a-zA-Z!$%&*/:<=>?^_~][a-zA-Z!$%&*/:<=>?
^_~0-9]*|[+]|[-]")
INT_RE = re.compile("[+-]?[0-9]+")
FLOAT_RE = re.compile("[+-]?[0-9]+[.][0-9]+")

class VarTypePair(typing.NamedTuple):
    token: TokenIdentifier
    vartype: VarType

class SyntaxList[T](typing.NamedTuple):
    lisp_list: LispList
    syntax_list: list[T]

def syntax_parse_arg_list(arg_list: LispList | TokenIdentifier) ->
SyntaxList[VarTypePair]:
    if isinstance(arg_list, LispList):
        syntax_list = SyntaxList[VarTypePair](arg_list, [])
        for name_type_pair in arg_list.elements:
            if isinstance(name_type_pair, LispList):
                if len(name_type_pair.elements) != 2:
                    panic(f'Error: Name type pair must have 2
elements {at_line(name_type_pair.lparen)}')
                arg_name = name_type_pair.elements[0]
                if isinstance(arg_name, TokenIdentifier):
                    if IDENTIFIER_RE.fullmatch(arg_name.value) is
None:
                        panic(f'Error: Argument name does not match
identifier pattern {at_line(arg_name)}')
                    arg_type = name_type_pair.elements[1]
                    if isinstance(arg_type, TokenIdentifier):
                        if arg_type.value not in VarType:
                            panic(f'Error: Argument type is not
valid {at_line(arg_type)}')

syntax_list.syntax_list.append(VarTypePair(arg_name,
VarType(arg_type.value)))
                    else:
                        panic(f'Error: Argument type must be an atom
{at_line(arg_type.lparen)}')
                else:
```

```
                    panic(f'Error: Argument name must be an atom
{at_line(arg_name.lparen)}')
            else:
                panic(f'Error: Name type pair must be a list
{at_line(name_type_pair)}')
        return syntax_list
    else:
        panic(f'Error: Argument list must be a list
{at_line(arg_list)}')

def check_atom_identifier(lisp_element: LispList | TokenIdentifier)
-> TokenIdentifier:
    if isinstance(lisp_element, TokenIdentifier):
        if IDENTIFIER_RE.fullmatch(lisp_element.value):
            return lisp_element
        else:
            panic(f'Error: Element is not valid identifier
{at_line(lisp_element)}')
    else:
        panic(f'Error: Element must be an atom
{at_line(lisp_element.lparen)}')

class SyntaxBool(enum.StrEnum):
    TRUE = 'true'
    FALSE = 'false'

class ConstantBool(typing.NamedTuple):
    value: TokenIdentifier

class ConstantFloat(typing.NamedTuple):
    value: TokenIdentifier

class ConstantInt(typing.NamedTuple):
    value: TokenIdentifier

Constant = typing.Union[ConstantInt, ConstantFloat, ConstantBool]

class SyntaxVariable(typing.NamedTuple):
    value: TokenIdentifier

SyntaxVariableOrConstant = SyntaxVariable | Constant

def syntax_parse_var_or_const(lisp_element: LispList |
TokenIdentifier, constants_list: list[Constant]) ->
SyntaxVariableOrConstant:
    if isinstance(lisp_element, TokenIdentifier):
        if lisp_element.value in SyntaxBool:
            constants_list.append(ConstantBool(lisp_element))
            return constants_list[-1]
```

```
        elif INT_RE.fullmatch(lisp_element.value):
            constants_list.append(ConstantInt(lisp_element))
            return constants_list[-1]
        elif FLOAT_RE.fullmatch(lisp_element.value):
            constants_list.append(ConstantFloat(lisp_element))
            return ConstantFloat(lisp_element)
        else:
            return SyntaxVariable(lisp_element)
    else:
        panic(f'Error: Element must be an atom
{at_line(lisp_element.lparen)}')

class SyntaxFunctionCall(typing.NamedTuple):
    lisp_list: LispList
    name: TokenIdentifier
    arguments: tuple[SyntaxVariableOrConstant, ...]

SyntaxVarOrConstOrFuncCall = SyntaxVariableOrConstant |
SyntaxFunctionCall

def syntax_parse_var_or_const_or_func_call(statement_argument:
LispList | TokenIdentifier, constants_list: list[Constant]) ->
SyntaxVarOrConstOrFuncCall:
    if isinstance(statement_argument, TokenIdentifier):
        return syntax_parse_var_or_const(statement_argument,
constants_list)
    else:
        return SyntaxFunctionCall(
            statement_argument,
            check_atom_identifier(statement_argument.elements[0]),
            tuple(syntax_parse_var_or_const(el, constants_list) for
el in statement_argument.elements[1:])
        )

class SyntaxStatementSet(typing.NamedTuple):
    lisp_list: LispList
    dest: TokenIdentifier
    src: SyntaxVarOrConstOrFuncCall

class SyntaxStatementReturn(typing.NamedTuple):
    lisp_list: LispList
    value: SyntaxVarOrConstOrFuncCall

class SyntaxStatementIf(typing.NamedTuple):
    lisp_list: LispList
    condition: SyntaxVarOrConstOrFuncCall
    true_branch: SyntaxList['SyntaxStatement']
    false_branch: SyntaxList['SyntaxStatement']
```

```
class SyntaxStatementWhile(typing.NamedTuple):
    lisp_list: LispList
    condition: SyntaxVarOrConstOrFuncCall
    statements: SyntaxList['SyntaxStatement']

SyntaxStatement = SyntaxStatementSet | SyntaxStatementIf |
SyntaxStatementWhile | SyntaxStatementReturn

def syntax_parse_statement_list(lisp_statement_list: LispList |
TokenIdentifier, constants_list: list[Constant]) ->
SyntaxList[SyntaxStatement]:
    if isinstance(lisp_statement_list, LispList):
        statements = SyntaxList[SyntaxStatement]
(lisp_statement_list, [])
        for lisp_statement in lisp_statement_list.elements:
            if isinstance(lisp_statement, LispList):
                if len(lisp_statement.elements) == 0:
                    panic(f'Error: Statement must be a non-empty
list {at_line(lisp_statement.lparen)}')
                statement_name = lisp_statement.elements[0]
                if isinstance(statement_name, TokenIdentifier):
                    if statement_name.value == 'set':
                        if len(lisp_statement.elements) != 3:
                            panic(f'Error: Set statement list must
have 3 elements {at_line(lisp_statement.lparen)}')
                        statements.syntax_list.append(
                            SyntaxStatementSet(
                                lisp_statement,

check_atom_identifier(lisp_statement.elements[1]),

syntax_parse_var_or_const_or_func_call(lisp_statement.elements[2],
constants_list)
                            )
                        )
                    elif statement_name.value == 'if':
                        if len(lisp_statement.elements) != 4:
                            panic(f'Error: If statement list must
have 4 elements {at_line(lisp_statement.lparen)}')
                        statements.syntax_list.append(
                            SyntaxStatementIf(
                                lisp_statement,

syntax_parse_var_or_const_or_func_call(lisp_statement.elements[1],
constants_list),

syntax_parse_statement_list(lisp_statement.elements[2],
constants_list),
```

```
syntax_parse_statement_list(lisp_statement.elements[3],
constants_list),
                            )
                        )
                    elif statement_name.value == 'while':
                        if len(lisp_statement.elements) != 3:
                            panic(f'Error: While statement list must
have 3 elements {at_line(lisp_statement.lparen)}')
                        statements.syntax_list.append(
                            SyntaxStatementWhile(
                                lisp_statement,

syntax_parse_var_or_const_or_func_call(lisp_statement.elements[1],
constants_list),

syntax_parse_statement_list(lisp_statement.elements[2],
constants_list),
                            )
                        )
                    elif statement_name.value == 'return':
                        if len(lisp_statement.elements) != 2:
                            panic(f'Error: Return statement list
must have 2 elements {at_line(lisp_statement.lparen)}')
                        statements.syntax_list.append(
                            SyntaxStatementReturn(
                                lisp_statement,

syntax_parse_var_or_const_or_func_call(lisp_statement.elements[1],
constants_list)
                            )
                        )
                    else:
                        panic(f'Error: Statement name is not valid
{at_line(statement_name)}')
                else:
                    panic(f'Error: Statement name must be an atom
{at_line(statement_name.lparen)}')
            else:
                panic(f'Error: Statement must be a list
{at_line(lisp_statement)}')
        return statements
    else:
        panic(f'Error: Statement list must be a list
{at_line(lisp_statement_list)}')

class SyntaxFunctionDefinition(typing.NamedTuple):
    lisp_list: LispList
    name: TokenIdentifier
```

```
    return_type: VarTypePair
    arguments: SyntaxList[VarTypePair]
    variables: SyntaxList[VarTypePair]
    statements: SyntaxList[SyntaxStatement]

def syntax_parse_function_definitions(lisp_tree: LispList,
constants_list: list[Constant]) ->
typing.Iterator[SyntaxFunctionDefinition]:
    for fn_def in lisp_tree.elements:
        if isinstance(fn_def, LispList):
            if len(fn_def.elements) != 6:
                panic('')
            if isinstance(fn_def.elements[0], TokenIdentifier):
                if fn_def.elements[0].value != 'fn':
                    panic(f'Error: Function must start with fn
{at_line(fn_def.elements[0])}')
                if isinstance(fn_def.elements[1], TokenIdentifier):
                    if
IDENTIFIER_RE.fullmatch(fn_def.elements[1].value) is None:
                        panic(f'Error: Function name does not match
identifier pattern {at_line(fn_def.elements[1])}')
                    syn_fn_def_name = fn_def.elements[1]
                    if isinstance(fn_def.elements[2],
TokenIdentifier):
                        if fn_def.elements[2].value not in VarType:
                            panic(f'Error: Function return type is
not valid {at_line(fn_def.elements[2])}')
                        syn_fn_def_return_type =
VarTypePair(fn_def.elements[2], VarType(fn_def.elements[2].value))
                        syn_fn_def_arguments =
syntax_parse_arg_list(fn_def.elements[3])
                        syn_fn_def_variables =
syntax_parse_arg_list(fn_def.elements[4])
                        syn_fn_def_statements =
syntax_parse_statement_list(fn_def.elements[5], constants_list)
                        yield SyntaxFunctionDefinition(fn_def,
syn_fn_def_name, syn_fn_def_return_type, syn_fn_def_arguments,
syn_fn_def_variables, syn_fn_def_statements)
                    else:
                        panic(f'Error: Function return type must be
an atom {at_line(fn_def.elements[2].lparen)}')
                else:
                    panic(f'Error: Function name must be an atom
{at_line(fn_def.elements[1].lparen)}')
            else:
                panic(f'Error: Function must start with atom
{at_line(fn_def.elements[0].lparen)}')
        else:
```

```
            panic(f'Error: Function definition must be a list
{at_line(fn_def)}')


class BuiltinFunction(typing.NamedTuple):
    name: str
    return_type: VarType
    argtypes: tuple[VarType, ...]
    asm_code: str

BULTIN_FUNCTIONS = (
    BuiltinFunction('==', VarType.BOOL, (VarType.INT, VarType.INT),
"""
cmp x0, x1
cset x0, eq
ret
"""
    ),
    BuiltinFunction('==', VarType.BOOL, (VarType.BOOL,
VarType.BOOL),
"""
cmp x0, x1
cset x0, eq
ret
"""
),
    BuiltinFunction('*', VarType.INT, (VarType.INT, VarType.INT),
"""
mul x0, x0, x1
ret
"""
),
    BuiltinFunction('/', VarType.INT, (VarType.INT, VarType.INT),
"""
sdiv x0, x0, x1
ret
"""
),
    BuiltinFunction('+', VarType.INT, (VarType.INT, VarType.INT),
"""
add x0, x0, x1
ret
"""
),
    BuiltinFunction('-', VarType.INT, (VarType.INT, VarType.INT),
"""
sub x0, x0, x1
ret
"""
```

```
),

    BuiltinFunction('>', VarType.BOOL, (VarType.INT, VarType.INT),
"""
cmp x0, x1
cset x0, gt
ret
"""
),
    BuiltinFunction('<', VarType.BOOL, (VarType.INT, VarType.INT),
"""
cmp x0, x1
cset x0, lt
ret
"""
),
    BuiltinFunction('>=', VarType.BOOL, (VarType.INT, VarType.INT),
"""
cmp x0, x1
cset x0, ge
ret
"""
),
    BuiltinFunction('<=', VarType.BOOL, (VarType.INT, VarType.INT),
"""
cmp x0, x1
cset x0, le
ret
"""
),
    BuiltinFunction('*', VarType.FLOAT, (VarType.FLOAT,
VarType.FLOAT),
"""
fmul d0, d0, d1
ret
"""
),
    BuiltinFunction('/', VarType.FLOAT, (VarType.FLOAT,
VarType.FLOAT),
"""
fdiv d0, d0, d1
ret
"""
),
    BuiltinFunction('+', VarType.FLOAT, (VarType.FLOAT,
VarType.FLOAT),
"""
fadd d0, d0, d1
ret
```

```
"""
),
    BuiltinFunction('-', VarType.FLOAT, (VarType.FLOAT,
VarType.FLOAT),
"""
fsub d0, d0, d1
ret
"""
),
    BuiltinFunction('==', VarType.BOOL, (VarType.FLOAT,
VarType.FLOAT),
"""
fcmp d0, d1
cset x0, eq
ret
"""
),
    BuiltinFunction('>', VarType.BOOL, (VarType.FLOAT,
VarType.FLOAT),
"""
fcmp d0, d1
cset x0, gt
ret
"""
),
    BuiltinFunction('<', VarType.BOOL, (VarType.FLOAT,
VarType.FLOAT),
"""
fcmp d0, d1
cset x0, lt
ret
"""
),
    BuiltinFunction('>=', VarType.BOOL, (VarType.FLOAT,
VarType.FLOAT),
"""
fcmp d0, d1
cset x0, ge
ret
"""
),
    BuiltinFunction('<=', VarType.BOOL, (VarType.FLOAT,
VarType.FLOAT),
"""
fcmp d0, d1
cset x0, le
ret
"""
),
```

```
)

class IrFnArg(typing.NamedTuple):
    name: str
    type_: VarType

class IrFnDecl(typing.NamedTuple):
    name: str
    return_type: VarType
    arguments: tuple[IrFnArg, ...]
    variables: tuple[IrFnArg, ...]

IrFnCallArg = IrFnArg | Constant

class IrFnCall(typing.NamedTuple):
    fn: IrFnDecl | BuiltinFunction
    arguments: tuple[IrFnCallArg, ...]

def ir_get_variable(fn_def: IrFnDecl, token: TokenIdentifier) ->
IrFnArg:
    for var in fn_def.arguments:
        if var.name == token.value:
            return var
    for var in fn_def.variables:
        if var.name == token.value:
            return var
    panic(f'Error: token "{token.value}" is not a variable nor
parameter {at_line(token)}')

def ir_get_type(var: IrFnCallArg):
    if isinstance(var, IrFnArg):
        return var.type_
    elif isinstance(var, ConstantBool):
        return VarType.BOOL
    elif isinstance(var, ConstantFloat):
        return VarType.FLOAT
    else:
        return VarType.INT

def ir_fn_call_build(
    func_call: SyntaxFunctionCall,
    fn_decls: typing.Iterable[IrFnDecl],
    cur_fn_decls: IrFnDecl
) -> IrFnCall:
    arguments: list[IrFnCallArg] = []
    for arg in func_call.arguments:
        if isinstance(arg, SyntaxVariable):
            arguments.append(ir_get_variable(cur_fn_decls,
arg.value))
```

```
        else:
            arguments.append(arg)
    fn_call_types = [ir_get_type(el) for el in arguments]
    for fn_def in fn_decls:
        if func_call.name.value != fn_def.name:
            continue
        if len(func_call.arguments) != len(fn_def.arguments):
            continue
        fn_def_arg_types = list(el.type_ for el in fn_def.arguments)
        if any(t1 != t2 for t1, t2 in zip(fn_call_types,
fn_def_arg_types)):
            continue
        return IrFnCall(fn_def, tuple(arguments))
    for builtin in BULTIN_FUNCTIONS:
        if func_call.name.value != builtin.name:
            continue
        if len(func_call.arguments) != len(builtin.argtypes):
            continue
        if any(t1 != t2 for t1, t2 in zip(fn_call_types,
builtin.argtypes)):
            continue
        return IrFnCall(builtin, tuple(arguments))
    panic(f'Error: Function call does not match any functions
{at_line(func_call.lisp_list)}')

IrStmtArg = IrFnCallArg | IrFnCall

class IrStmtSet(typing.NamedTuple):
    dest: IrFnArg
    src: IrStmtArg

class IrStmtIf(typing.NamedTuple):
    cond: IrStmtArg
    branch_true: tuple['IrStmt', ...]
    branch_false: tuple['IrStmt', ...]

class IrStmtWhile(typing.NamedTuple):
    cond: IrStmtArg
    body: tuple['IrStmt', ...]

class IrStmtReturn(typing.NamedTuple):
    val: IrStmtArg

type IrStmt = IrStmtWhile | IrStmtSet | IrStmtIf | IrStmtReturn

def ir_stmt_arg_build(fn_defs: typing.Iterable[IrFnDecl],
current_fn_decl: IrFnDecl, var: SyntaxVarOrConstOrFuncCall):
    if isinstance(var, SyntaxVariable):
        src_var = ir_get_variable(current_fn_decl, var.value)
```

```
        src_type = src_var.type_
    elif isinstance(var, Constant):
        src_type = ir_get_type(var)
        src_var = var
    else:
        src_var = ir_fn_call_build(var, fn_defs, current_fn_decl)
        src_type = src_var.fn.return_type
    return src_var, src_type

def ir_statement_list(fn_decls: typing.Iterable[IrFnDecl],
current_fn_decl: IrFnDecl, statements: SyntaxList[SyntaxStatement])
-> typing.Iterator[IrStmt]:
    for statement in statements.syntax_list:
        if isinstance(statement, SyntaxStatementSet):
            dest_var = ir_get_variable(current_fn_decl,
statement.dest)
            var, type_ = ir_stmt_arg_build(fn_decls,
current_fn_decl, statement.src)
            if type_ != dest_var.type_:
                panic(f'Error: Type mismatch in statement set
{at_line(statement.lisp_list)}')
            yield IrStmtSet(dest_var, var)
        elif isinstance(statement, SyntaxStatementIf):
            var, type_ = ir_stmt_arg_build(fn_decls,
current_fn_decl, statement.condition)
            if type_ != VarType.BOOL:
                panic(f'Error: Condition must be bool
{at_line(statement.lisp_list)}')
            yield IrStmtIf(
                var,
                tuple(ir_statement_list(fn_decls, current_fn_decl,
statement.true_branch)),
                tuple(ir_statement_list(fn_decls, current_fn_decl,
statement.false_branch))
            )
        elif isinstance(statement, SyntaxStatementWhile):
            var, type_ = ir_stmt_arg_build(fn_decls,
current_fn_decl, statement.condition)
            if type_ != VarType.BOOL:
                panic(f'Error: Condition must be bool
{at_line(statement.lisp_list)}')
            yield IrStmtWhile(
                var,
                tuple(ir_statement_list(fn_decls, current_fn_decl,
statement.statements)),
            )
        else:
            var, type_ = ir_stmt_arg_build(fn_decls,
current_fn_decl, statement.value)
```

```
            if current_fn_decl.return_type != type_:
                panic(f'Function does not return value of return
type {at_line(statement.lisp_list)}')
            yield IrStmtReturn(var)

class IrFnDef(typing.NamedTuple):
    decl: IrFnDecl
    body: tuple[IrStmt, ...]

def ir_fn_defs_build(syn_fn_defs:
typing.Iterable[SyntaxFunctionDefinition]):
    for fn_def in syn_fn_defs:
        for el in fn_def.statements.syntax_list[:-1]:
            if isinstance(el, SyntaxStatementReturn):
                panic(f'Error: Return statement must be the last one
{at_line(el.lisp_list)}')
        if len(fn_def.statements.syntax_list) == 0:
            panic(f'Error: Function statement list must have at
least one statement {at_line(fn_def.statements.lisp_list)}')
        if not isinstance(fn_def.statements.syntax_list[-1],
SyntaxStatementReturn):
            panic(f'Error: Last statement in function definition
statement list must be return statement
{at_line(fn_def.statements.lisp_list)}')

        it_first = itertools.chain(fn_def.arguments.syntax_list,
fn_def.variables.syntax_list)
        it_second = itertools.chain(fn_def.arguments.syntax_list,
fn_def.variables.syntax_list)
        for i_one, el_one in enumerate(it_first):
            for i_two, el_two in enumerate(it_second):
                if i_one == i_two:
                    continue
                if el_one.token.value == el_two.token.value:
                    panic(f'Error: Duplicate argument name
{at_line(el_one.token)} and {at_line(el_two.token)}')

    for i_one, fn_def_one in enumerate(syn_fn_defs):
        args_one = [el.vartype for el in
fn_def_one.arguments.syntax_list]
        for i_two, fn_def_two in enumerate(syn_fn_defs):
            if i_one == i_two:
                continue
            if fn_def_one.name.value != fn_def_two.name.value:
                continue
            args_two = [el.vartype for el in
fn_def_two.arguments.syntax_list]
            if len(args_one) != len(args_two):
                continue
```

```
            if any(a1 != a2 for a1, a2 in zip(args_one, args_two)):
                continue
            panic(f'Error: Duplicate function definitions
{at_line(fn_def_one.lisp_list)} and
{at_line(fn_def_two.lisp_list)}')

    for fn_def in syn_fn_defs:
        args_one = [el.vartype for el in
fn_def.arguments.syntax_list]
        for builtin_def in BULTIN_FUNCTIONS:
            if builtin_def.name != fn_def.name.value:
                continue
            if len(args_one) != len(builtin_def.argtypes):
                continue
            if any(a1 != a2 for a1, a2 in zip(args_one,
builtin_def.argtypes)):
                continue
            panic(f'Error: Duplicate function definition with
builtin "{builtin_def.name}" {at_line(fn_def.lisp_list)}')

    def _make_fn_def(fn_def: SyntaxFunctionDefinition):
        args = tuple(IrFnArg(el.token.value, el.vartype) for el in
fn_def.arguments.syntax_list)
        vars = tuple(IrFnArg(el.token.value, el.vartype) for el in
fn_def.variables.syntax_list)
        return IrFnDecl(fn_def.name.value,
fn_def.return_type.vartype, args, vars)

    fn_decls = tuple(_make_fn_def(fn_def) for fn_def in syn_fn_defs)
    fn_defs = tuple(
        IrFnDef(fn_decl, tuple(ir_statement_list(fn_decls, fn_decl,
syn_fn_def.statements)))
        for fn_decl, syn_fn_def in zip(fn_decls, syn_fn_defs)
    )
    return fn_defs

class AsmRegType(enum.StrEnum):
    X = 'x'
    D = 'd'

class AsmRegArg(typing.NamedTuple):
    arg: IrFnCallArg
    reg_type: AsmRegType
    reg_index: int

def asm_reg_type(arg: IrFnCallArg) -> AsmRegType:
    if isinstance(arg, IrFnArg):
        match arg.type_:
            case VarType.BOOL | VarType.INT:
```

```
                return AsmRegType.X
            case VarType.FLOAT:
                return AsmRegType.D
    elif isinstance(arg, ConstantBool | ConstantInt):
        return AsmRegType.X
    else:
        return AsmRegType.D

@contextlib.contextmanager
def asm_stack_frame(fn_decl: IrFnDecl) ->
typing.Iterator[typing.Mapping[IrFnArg, int]]:
    with contextlib.ExitStack() as exit_stack:
        exit_stack.callback(print, 'ret')

        arg_var_len = len(fn_decl.arguments) +
len(fn_decl.variables)
        if arg_var_len % 2 == 1:
            arg_var_len += 1

        sp_offset = 16 + arg_var_len * 8
        print(f'sub sp, sp, {sp_offset}')
        exit_stack.callback(print, f'add sp, sp, {sp_offset}')
        for reg, off in (('lr', sp_offset - 8), ('fp', sp_offset -
16)):
            print(f'str {reg}, [sp, #{off}]')
            exit_stack.callback(print, f'ldr {reg}, [sp, #{off}]')
        print(f'add fp, sp, #{sp_offset - 16}')

        arg_off: dict[IrFnArg, int] = dict()
        int_var_count = 0
        float_var_count = 0
        stack_var_count = 0
        fp_offset = 0
        if arg_var_len % 2 == 1:
            fp_offset = 8
            print('mov x9, #0')
            print(f'str x9, [fp, #-{fp_offset}]')

        def _add_new_arg(arg: IrFnArg):
            nonlocal fp_offset
            fp_offset += 8
            arg_off[arg] = fp_offset

        for arg in fn_decl.arguments:
            _add_new_arg(arg)
            print(f'// {fn_decl.name} argument {arg.name}')
            match arg.type_:
                case VarType.BOOL | VarType.INT:
                    if int_var_count < 8:
```

```
                        print(f'str x{int_var_count}, [fp, #-
{fp_offset}]')
                    else:
                        print(f'ldr x9, [fp, #{16 + stack_var_count
* 8}]')
                        print(f'str x9, [fp, #-{fp_offset}]')
                        stack_var_count += 1
                    int_var_count += 1
                case VarType.FLOAT:
                    if float_var_count < 8:
                        print(f'str d{float_var_count}, [fp, #-
{fp_offset}]')
                    else:
                        print(f'ldr d9, [fp, #{16 + stack_var_count
* 8}]')
                        print(f'str d9, [fp, #-{fp_offset}]')
                        stack_var_count += 1
                    float_var_count += 1

        for arg in fn_decl.variables:
            _add_new_arg(arg)
            print(f'// {fn_decl.name} variable {arg.name}')
            reg = asm_reg_type(arg)
            match reg:
                case AsmRegType.X:
                    print('mov x9, #0')
                    print(f'str x9, [fp, #-{fp_offset}]')
                case AsmRegType.D:
                    print('movi d9, #0')
                    print(f'str d9, [fp, #-{fp_offset}]')

        yield arg_off

def asm_fn_call(
    fn_call: IrFnCall,
    fn_name_table: typing.Mapping[IrFnDecl | BuiltinFunction, str],
    arg_off: typing.Mapping[IrFnArg, int],
    const_table: typing.Mapping[Constant, str]
):
    int_var_count = 0
    float_var_count = 0
    reg_args: list[AsmRegArg] = []
    stack_args: list[IrFnCallArg] = []

    for arg in fn_call.arguments:
        reg = asm_reg_type(arg)
        match reg:
            case AsmRegType.X:
                if int_var_count < 8:
```

```
                    reg_args.append(AsmRegArg(arg, reg,
int_var_count))
                else:
                    stack_args.append(arg)
                int_var_count += 1
            case AsmRegType.D:
                if float_var_count < 8:
                    reg_args.append(AsmRegArg(arg, reg,
float_var_count))
                else:
                    stack_args.append(arg)
                float_var_count += 1

    sp_offset = len(stack_args) * 8
    if len(stack_args) % 2 == 1:
        sp_offset += 8

    with contextlib.ExitStack() as exit_stack:
        print(f'sub sp, sp, {sp_offset}')
        exit_stack.callback(print, f'add sp, sp, {sp_offset}')

        if len(stack_args) % 2 == 1:
            print('stur wzr, [sp, #-8]')
            print('stur wzr, [sp, #-4]')

        for i, arg in enumerate(stack_args):
            if isinstance(arg, IrFnArg):
                print(f'// fn call "{fn_call.fn.name}" arg
"{arg.name}"')
                print(f'ldr x9, [fp, #-{arg_off[arg]}]')
            else:
                print(f'// fn call "{fn_call.fn.name}" arg
"{arg.value.value}"')
                print(f'ldr x9, ={const_table[arg]}')
                print(f'ldr x9, [x9]')
            print(f'str x9, [sp, #{i * 8}]')

        for arg in reg_args:
            if isinstance(arg.arg, IrFnArg):
                print(f'// fn call "{fn_call.fn.name}" arg
"{arg.arg.name}"')
                print(f'ldr {arg.reg_type}{arg.reg_index}, [fp, #-
{arg_off[arg.arg]}]')
            else:
                print(f'// fn call "{fn_call.fn.name}" arg
"{arg.arg.value.value}"')
                print(f'ldr {arg.reg_type}{arg.reg_index},
={const_table[arg.arg]}')
```

```
                print(f'ldr {arg.reg_type}{arg.reg_index},
[{arg.reg_type}{arg.reg_index}]')

        print(f'// fn call "{fn_call.fn.name}"')
        print(f'bl {fn_name_table[fn_call.fn]}')

def ir_collect_stmt[T: IrStmt](l: list[T], cls: type[T], stmt_list:
typing.Iterable[IrStmt]):
    for stmt in stmt_list:
        if isinstance(stmt, cls):
            l.append(stmt)
        if isinstance(stmt, IrStmtSet):
            pass
        elif isinstance(stmt, IrStmtIf):
            ir_collect_stmt(l, cls, stmt.branch_true)
            ir_collect_stmt(l, cls, stmt.branch_false)
        elif isinstance(stmt, IrStmtWhile):
            ir_collect_stmt(l, cls, stmt.body)
        else:
            pass

def asm_stmt_src(
    src: IrStmtArg,
    fn_name_table: typing.Mapping[IrFnDecl | BuiltinFunction, str],
    arg_off: typing.Mapping[IrFnArg, int],
    const_table: typing.Mapping[Constant, str]
) -> AsmRegType:
    if isinstance(src, IrFnArg):
        reg = asm_reg_type(src)
        print(f'ldr {reg}0, [fp, #-{arg_off[src]}]')
    elif isinstance(src, Constant):
        reg = asm_reg_type(src)
        print(f'ldr x0, ={const_table[src]}')
        print(f'ldr {reg}0, [x0]')
    else:
        asm_fn_call(src, fn_name_table, arg_off, const_table)
        match src.fn.return_type:
            case VarType.BOOL | VarType.INT:
                reg = AsmRegType.X
            case VarType.FLOAT:
                reg = AsmRegType.D
    return reg

def asm_cond(
    cond: IrStmtArg,
    fn_name_table: typing.Mapping[IrFnDecl | BuiltinFunction, str],
    arg_off: typing.Mapping[IrFnArg, int],
    const_table: typing.Mapping[Constant, str]
):
```

```
    if isinstance(cond, IrFnArg):
        if cond.type_ != VarType.BOOL:
            panic('Compiler Error')
        print(f'ldr x0, [fp, #-{arg_off[cond]}]')
    elif isinstance(cond, ConstantBool):
        print(f'ldr x0, ={const_table[cond]}')
        print(f'ldr x0, [x0]')
    elif isinstance(cond, IrFnCall):
        if cond.fn.return_type != VarType.BOOL:
            panic('Compiler Error')
        asm_fn_call(cond, fn_name_table, arg_off, const_table)
    else:
        panic('Compiler Error')

def asm_statement_list(
    statements: typing.Iterable[IrStmt],
    fn_name_table: typing.Mapping[IrFnDecl | BuiltinFunction, str],
    arg_off: typing.Mapping[IrFnArg, int],
    const_table: typing.Mapping[Constant, str],
    if_table: typing.Mapping[IrStmtIf, str],
    while_table: typing.Mapping[IrStmtWhile, str]
):
    for stmt in statements:
        if isinstance(stmt, IrStmtSet):
            reg = asm_stmt_src(stmt.src, fn_name_table, arg_off,
const_table)
            print(f'str {reg}0, [fp, #-{arg_off[stmt.dest]}]')
        elif isinstance(stmt, IrStmtIf):
            asm_cond(stmt.cond, fn_name_table, arg_off, const_table)
            print('cmp x0, #1')
            print(f'bne {if_table[stmt]}_false')
            print(f'{if_table[stmt]}_true:')
            asm_statement_list(stmt.branch_true, fn_name_table,
arg_off, const_table, if_table, while_table)
            print(f'b {if_table[stmt]}_end')
            print(f'{if_table[stmt]}_false:')
            asm_statement_list(stmt.branch_false, fn_name_table,
arg_off, const_table, if_table, while_table)
            print(f'b {if_table[stmt]}_end')
            print(f'{if_table[stmt]}_end:')
        elif isinstance(stmt, IrStmtWhile):
            print(f'{while_table[stmt]}_start:')
            asm_cond(stmt.cond, fn_name_table, arg_off, const_table)
            print('cmp x0, #1')
            print(f'bne {while_table[stmt]}_end')
            asm_statement_list(stmt.body, fn_name_table, arg_off,
const_table, if_table, while_table)
            print(f'b {while_table[stmt]}_start')
            print(f'{while_table[stmt]}_end:')
```

```
        else:
            _ = asm_stmt_src(stmt.val, fn_name_table, arg_off,
const_table)

def asm_generate(ir_fn_defs: typing.Iterable[IrFnDef], constants:
typing.Iterable[Constant]):
    fn_name_table = dict((fn, f'fn_{i}') for i, fn in
enumerate(itertools.chain(BULTIN_FUNCTIONS, (fn.decl for fn in
ir_fn_defs))))
    const_table = dict((const, f'const_{i}') for i, const in
enumerate(constants))
    stmt_if_list: list[IrStmtIf] = []
    stmt_while_list: list[IrStmtWhile] = []
    for fn_def in ir_fn_defs:
        ir_collect_stmt(stmt_if_list, IrStmtIf, fn_def.body)
        ir_collect_stmt(stmt_while_list, IrStmtWhile, fn_def.body)
    if_table = dict((stmt_if, f'if_{i}') for i, stmt_if in
enumerate(stmt_if_list))
    while_table = dict((stmt_while, f'while_{i}') for i, stmt_while
in enumerate(stmt_while_list))

    print('.data')
    for const in constants:
        if isinstance(const, ConstantBool):
            type_ = 'dword'
            val = int(const.value.value == SyntaxBool.TRUE)
        elif isinstance(const, ConstantInt):
            type_ = 'dword'
            val = int(const.value.value)
        else:
            type_ = 'double'
            val = float(const.value.value)
        print('.align 8')
        print(f'{const_table[const]}: .{type_} {val}')
    print('.text')
    for fn_def in BULTIN_FUNCTIONS:
        print(f'// {fn_def.name}')
        print(f'.global {fn_name_table[fn_def]}')
        print(f'{fn_name_table[fn_def]}:')
        print(fn_def.asm_code.strip())
    for fn_def in ir_fn_defs:
        print(f'// {fn_def.decl.name}')
        print(f'.global {fn_name_table[fn_def.decl]}')
        print(f'{fn_name_table[fn_def.decl]}:')
        with asm_stack_frame(fn_def.decl) as arg_off:
            asm_statement_list(fn_def.body, fn_name_table, arg_off,
const_table, if_table, while_table)

def main():
```

```
    filepath = 'example.txt'
    lparens: list[TokenLparen] = []
    lisp_tree = LispList(TokenLparen(0, 0), [])
    build_lisp_tree(lisp_tree, tokenize(filepath), lparens)

    if len(lparens) > 0:
        panic(f'Error: Unmatched paren {at_line(lparens[-1])}')
    del lparens

    constants_list: list[Constant] = []
    syn_fn_defs = tuple(syntax_parse_function_definitions(lisp_tree,
constants_list))
    ir_fn_defs = ir_fn_defs_build(syn_fn_defs)
    # print(ir_fn_defs)
    with open('example.s', 'w') as file:
        with contextlib.redirect_stdout(file):
            asm_generate(ir_fn_defs, constants_list)


if __name__ == '__main__':
    main()
```

3 ВИСНОВОК

У створеному компіляторі реалізовано повний цикл перетворення вихідного коду Lisp-подібної мови у виконуваний машинний код для архітектури AArch64. Завдяки поетапній структурі — від лексичного та синтаксичного аналізу до семантичної перевірки, побудови проміжного представлення (IR) і генерації асемблерного коду — забезпечується логічна послідовність і контроль коректності на кожному рівні. IR виступає ключовою ланкою між абстрактним синтаксичним деревом і конкретними інструкціями процесора, що спрощує розширення компілятора та додає гнучкості.